

Indúlt Szeredán

B É T S B Ő L Library Cluj

10. Jan. 1787.

Ekklesiái dolgok.

Métsből. A' közelebb lefolyt Elztendőben Novem-
bernek 6-kán egy Fel. Ts. Királyi Rendelés által
a' tétett nyilvánfágoslá ; hogy azoknak a' szerzete-
seknek és Apáczáknak jószágaik és vagyonyaik , a'
kiknek Klastromok eltöröltetvén a' Világnak Fijai és
Leányai között élnek , ha vagy testamentom nélkül
halnának meg , vagy idegen országban lakóknak hagy-
nák javaikat , ha mindjárt törvény szerént való örökös
Attyafiaik vólnánakis , a' Tsászári és Királyi Fiskus'
kezére szálljanak ; Ugy szinten azoké a' küllő embere-
kés

kéis, a' kik ez ő Klástromoknak virágzáfakor szerzetesi fogadást vállaltak volt, vagy a' F. Ts. K. fizetésből élnek, legyenek azok akár a' Jésuiták Társaságából valók, akár más valamely kiöltött szerzetből.

Ol's. - Ország. Az az esküvés, a' mellyel némelly Országokban még mostis Iefzokták magokat a' R. Katholikus Püspokok kotelezni a' Római széeknek hűségére, a' *VII. Gergely* Pápanak idéjétől fogva nagyon szokásban, a' ki meg nem elégedvén az idegen Orzági Püspokoknek Kánon szerént való engedelmessegekkel, egyvégezéséáltal a' sz. széeknek szolgáivá és béresseivé tette, mellyben a' vala a' többek között, hogy minden Püspokot Rómát, vagy a' mint szokták mondani a' *Sz. Péter külszobét* meglátogassák, vagy ha valamely akadály ebben gátot vetne, magok' képét vífelő követteiket küldenék, a' kik által, az ő Püspokfégeknek igazgatásáról bizonyos tudósítáfokat végyenek. Ez, a' böis Uralkodóknak figyelmetességeket annyira felferkentette, hogy magokban azt a' határozást tennék, hogy ezen szokást tovább virágozni megne engednék, hanem elégedne meg azzal a' sz. széek, ha minden harmadik éfzentőben Levelek által tudósítanak a' Püspokok az ő vigyázáfok' alatt lévo Ekklesiáknak állapottyáról. De minthogy az ilyen titkos Levelezés a' Hatalmasáfok fok tekintetéből békányt szemekkel nemnézhetik; arra való nézve, a' *Toskánai Nagy - Hertzeg* Decembernek 12-kén minden Országában lévo Püspokoknek keménnyen megparantsoltatá, hogy az ő Tudósító Leveleiket addig o szentiségének el küldeni nemérfizéjék, míg ő Hertzegiségének bé nem adattatnak. Nagy reményfében vagnak a' Püspokok, hogy a' Pápai széeknek hűségére lekotelezo esküvés alólis kevés ido mulva fel fognak szabadittatni. — Decemb. 18-kán is

nevezetes Nap volt Rómában. Egy titkos Kárdinálisi Gyulést tartott ő szentsége, a' mellyben elfoben a' Kollegiumnak sok Spanyol és Olosz országi ujj Püspököknek tételeit jelentette, azután Rómán Hertzogot elébbeni Kárdinálisi Tiszttségébe visszátette, mivel ártatlannak találtatott, és végezetre az Unokáját *Onéskit* Kárdinálissá tette. A rendkívül való orom Rómában közönséges volt, az Ágyúk egymáfra ropogtanak, és azután három nap közönséges Musikák tartattattak, lámpások gyújtattattak segyebb vig pompák mentek végben. — A *Koloniai Nuntzius*, kit a' Koloniai V. Fejedelem annak nemakar esmérni, leg közelebb, a' *Koloniai, Tréviri és Moguntziái* V. Fejedelmektől kibocsátott há'aságokban való *Dispensatiot*, egy nyomtatott irása által, mellyet a' Koloniai Fejedelem leg' alatt lévő Papoknak elküldözött, erotelennek mondja lenni, mivel az, a' Római széknék hire és akarattya nélkül tétetett közönségeslé. Mihellyt ez, a' Koloniai Erféki választó Fejedelemnek füleibe hatott, legotton minden Püspököknek és Papoknak meg parantsolta, hogy a' Nuntziusnak irását, úgy, a' Római széknék leg killebb vonását-is kezeknél meg netartfák, hanem hasonlóképpen a' mely órában veszik, ugyan abban visszaküldjek, ha tfak az a' Koloniai Vikáriúsnak nevével és keze'irásával nem leszsz meg erositve.

Az Amérikai K. Társaságnak a' Marokkoi Tsászárhoz beadott Békessé'g' punktumai. A' K. Társaság kívánnya a' Tsászárral való békesléget, 2) Hogy az ő Tsászárságának kikötőhelyeibe szabadon bemeheessenek, és ott mindenféle szükséges óltalmat találhassanak. 3) Mikor a' hajójok valamelly Tsászári hajóval találkozik, mind a' két részről Zászlót fuggeszzenekki, és betsülettel mennjenekel egymás mellett; de egymást

mást meg-nelátogassák, 4) Ha azt akarják megtudni, hogy mitsoda hajó az, a' mellyel találkoznak, a' kémlelő Ladikban több 2, v. 3 személynél ne legyen. 5) Azelfogattatott, vagy kárt szenvedett hajó, a' kárnak megtérítésével, mind a' két részről visszadattassék. 6) A' megromlott hajót mindenik fél megengedje, hogy míg megigazáttatik kirakodjón, és osztán bérakodjón. 7) A' Kereskedők egyik a' másíknak Kikötőhelyeiben, úgy másókis, minden Kontumázia nélkül bémeheessenek 8.) Ha valamely hajóban tiltott Portékák talátnak, sem a' hajót se nem kell tartóztatni, sem a' portékat el nem kell foglalni, hanem csak a' Tolvaj-kereskedőt kell megbüntetni, 9) Ha a' K. Társaságnak emberei, vagy egyben, vagy másban vétenek a' Tsászári földön, a' Konfulnak kell általadni, kinek az ő illendo becsülete és tisztelete fértetlenül tartassék. 10) A' Kereskedők egygyik Kikötőhelyből a' másíkba szabadon meheessenek, és se adni, se venni nekéntelenítéslenek akarattyok ellen. 11) Ha a' K. Társaságnak, vagy ő Tsászárságának valamely más Hatalmaslág ellen találalna lenni háborúja, egyik a' másíkat ne csak befogadjá a' maga Kikötőhelyeibe, hanem ott általmazzais. 12) Ha a' K. Társaságnak hajója olyan Tsászári Kikötőhelybe mennebe, a' hol ellenséges hajó vagyon; az ellenséges hajó a' K. Társaság' hajójának kimenetele után 24. órákkal botsattassékki a' Kikötőhelyből. 13) Mikor a' K. Társaság' hajója O Tsászársága hajójával találkozásik, a' hány Ágyú kifutásával köszön az egygyik, ugyan annyival fogadjá a' másíkis, 14) Ha valamelyik fél a' másík ellen megboszszankodnék, a' dolog szépen igazittsékkel; ha lehetetlen, a' hadakozásnak elkezdése előtt 9. hónapokat kell adni, hogy mindenik

rész'jovait, egyik a' másik' földjéről haza takaríthassa. 15) A' hadakozásnak idején, a' fogott Katonát fogott katonával feltseréljék. 16) Kivánnya, hogy a' békeflég ötven esztendeig tartfon. — Ezek' és több e' félék voltak a' K. Társaságnak kívánfágai, melylyekre a' Marokai Tsászfár ezt felelte.

Az Istennek Nevében!

Mahumed Ben Abdóla.

Fő Nemességü Amerikai Nagy-Gyűlés!

A' ti Iráfltokat, a' ti Követetek által vettük és megértetük, melly által ti Néknk, a' ti kívánfágotokat tudunkra adjátok, hogy t. i. velünk békefleget akartok kótni. Mi a' ti békeflég' ajánláfltókat elfogadjuk és a' mennyiben a' ti kívánfágotokkal megegygyez, a' békeflégte hajlunk, és azt, a' mi Tsászfári, petsétunkel megpetsételjük. Minden Tengeri Kikóthel-lyeinkben lévő Kormányozóinknakis megparantsoltuk, hogy mindazokat a' Hajókat, a' mellyek a' ti Záfzlóitok alatt repülnekbé a' mi Kikóthel-lyeinkbe, óltalmok alá vegyék és azoknak fegittséget nyújtsanak, és olyan könnyebbséget és bátorságotis parantsoljanak azoknak, a' minémüvel élnek a' több Nemzeteknek hajói. Az előforduló alkamatoflágok úgy hozván, a' mi jó kedvünknek több bizonyfágait is mutattyuk. És ezt mi, a' mi igaz baráttsságunak és jelenvaló fzfvettségünknek jeléül írjuk. Ramdánnak 20 - dikán. 1200 (vagy Juliusak 24 - kén 1786 - ban)

Elegyes Tudófltasok.

Minekutánna a' F. Monárkha kegyelmefen megparantsolta volna, hogy ennekutánna minden Királyi fő Oskolákban a' Srókk Ekkléfiai Híflóriáját taníttanak, sok fő Oskoláknak Elöljárói bizonyos okokra nézve bé-

bévenni nem akarák, melyre nézve a' F. Monárkha annak, ki ennél jobbat iránd 100 arannyot ígér jutalomúl. — Igazé, vagy nem, arról nem felelhetünk? a' közönséges Levelekben olvastuk, hogy minekutánna a' Rosnyai Püspök Ur egy R. Katholikus ifjant, nem R. Katholikus Mátkájával, míg nem Vallását változtatná, öfvekelni tellyességgel megnem engedett volna; és minekutánna a' F. Monárkhanak ezért lett megszólíttására ezt felelte volna; hogy azt Lelke-ésmérete megsértődése nélkül nem tselekedhetné; ezt a' feleletet vette: ez a' nem akarás annyit teszzen, mint Püspöki hi ataljától önként megválni; melyet szívesen elisfogadok. — Professor és N. Bihar Vármegyének Assessora T. T. *Hatvani István* Ur, a' múlt Novembernek 16-dikán meghalálozván, helyébe tétettet Professorrá, volt Ketskeméti Professor és Doktor *T. T. Milecz József* Ur; *T. T. Varjas János* Ur helyében pedig *T. T. Ormós András* Ur lett a' Debretzeni II. Kollégyomnak Professzorává. N. Bihar Vármegyének Rendszerént való Vitzéispánnya *T. és N. Vesennyei Bojti János* Ur, kinél ezen N. Vármegyec hasznosabb V. Ispannyáról mostanság nem emlékezik, és a' kinek szorgalmatos vigyázásának tulajdonittatik az-is, hogy ittenaz Oláhok nem zenebonáskodtanak, Novembernek 6-dik napján meghóltt. — Ugyan innen irják, hogy ezen Vármegyében sok helyeken, nevezetesen Püspökiben nem régiben olly földindulás lettlegyen, hogy az emberek lábaikról leestenek. Egy magát nagy valaminek tartó Professorról emlékezem, ki történetből pókott *Tautivánnának* így szollottvala; hogy mirsz ölötem pókni? —

A' F. Pruszszus Királyról azt olvassuk, hogy a leg alább - való tsutora - tsindlóvalis szóba ered, sőt maga merszelliván, a' legalább való dologrólis, nem mint Király, hanem mint Polgár polgári társával úgy beszélget, és tellyes igyekezete az, hogy öket a' maga népe szeresse, nem félve gyűlje. Több ujj rendelései között ezen Felsőg, minden Hadifergének, egy Or. Doktort adott, a' Kézi orvofokon kívül. — A' mi felleges Mónárkhánk kegyelmesen parántolni méltóztatott, hogy ennekutánna a' Konyvnyomtatok, azokat a' konyorgéses Konyveket, vagy bunbotsátó Leveleket, mellyeknek erejak a' Purgatóriumumbéli lelkeknekis szolgálnak, kulomben kinyomtatni megnő próbálják; hanem ha a' *Diaccsistól* bizonyság levelek léfzen, hogy azok igazak, és akkoris úgy, hogy a' bizonyság Levélis az azt adomnak Nevével alája nyomtattassék. — A' Hollándusoknak bizonytalan zenebonás állapottyakról, míg bizonyos véget érnek, nem irunk egyebet, hanem azt, a' mit Londonban beszéllenek, hogy t. i. a' felleges Tsászárral kereskedésbéli szövettséget kötöttek, melyszerént a' Skáldis vizén a' kétfejú sasas Tzimert vífelő záfzlos hajók tettélek szerént fognak jární. — A' Lengyel Országí szuntelen álló fő Kormányozó - szék azon kezdettvala nem régiben előre gondolkozni, hogy ha hirtelen megtalálna a' mostani Király halni, kit választanának? Egy a' meszszebb látók között ezfefeleté erre: Uraim! bizzuk a' mi hatalmas Szomszédjainkra ezt a' dolgot, már ök fognak gondolkozni a' mi következendó Királyunkról, sőt már eddigis gondolkoztak. — Itten Bétsben a' múlt Vasárnap egy ifjú menvén estve késon hazafelé a' restség mihellyéből a' Kávésházból, egy haragossá hátulról, megragadván haját, ijettében úgy megnémúlt, hogy májigsem tud

megfőzölalni. Az Ispotályban gyógyíttatik, és semm
 egyéb baja nintsen, hanem hogy nem szólhat. —
 Egy téjáruló afzfzony, Szimmering nevű szomszéd
 faluból béfzokott vala jánni Bétsbe, midőn a' napok
 ban ment volna haza, megtámadja az útan egy gazem
 ber, 's 24 gáraslától (nem vólt több) megfőztya.
 Előbb menvén az afzfzony, találkozik egy betűle
 tes ember képét viselni láttató ifjúval, panaszolván
 hogy járt, kéri tőle az ifjú: megesmernédé azt,
 aki tolled a' pénzt elvette? Meg ezerközzulis, felel
 az afzfzony. Béviszi egy néhány lépésnyire lévő
 bokorba 's kéri: e' vólté az? tsak alig mondhatáki
 a' szegény afzfzony - az, lenyomván. mind a' két
 szemét kéllal vájáski. Az afzfzony ugyan még megnem
 hólt, de kevés réményfég vagyon életéhez. Régi
 modi már ez, hogy az igazat látni kívánóknak
 szemeket kívájták; uoha most szabadyolna igazság sze
 rént kinek kinek látni.

Fő Hadivezér és Magyar Országí Generál
 Komendánt 'Sakmin Ur, Hertzeg Liktenstáin helyé
 ben Béts Várossa' Komendánfának tétetett.

Ennekelőtte tsaknem kiugrott az ember bőréből
 örömében ha aranyat látott, most egy esztendőtol
 fogva, ugy megbovült vala az arány, hogy gyak
 ran Lá'sija nélkulis örömöft elváltatták; az ezüst
 pénz ellenben megfzükült. Ezt látván a' Monárkha
 hogy a' Társáfágban sok hátramaradáft okoz, ezüst
 pénzt kezdett igen nagy mértékben veretni; melyből
 30 ezeret a' héten Kormözt Bányára küldött; hogy
 aranyal feltféréltessék.